

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 9 april 2024

Saken

Omställningsstudiestöd, anslag

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte den 3 april 2023 klockan 14:25 om helt omställningsstudiestöd för gymnasiekurser vid Komvux under perioden den 1 september 2023 – 31 maj 2024. NN ansökte därefter, den 5 april 2023 klockan 13:35 om helt omställningsstudiestöd för samma utbildning under perioden den 1 september 2023 – 1 juni 2024. I sina ansökningar uppgav NN att han arbetar eller har arbetat vid en offentlig myndighet.

Den 2 augusti 2023 mejlade NN till CSN och efterfrågade beslut i sitt ärende.

CSN besvarade förfrågan och anförde bland annat följande. Något beslut är ännu inte fattat och väntetiden på beslut kommer att bli mycket långa. NN:s ansökningar inkom den 3 och den 5 april 2023 och de är därför mycket långt ner i kön. Det kommer därför att dröja ytterligare några månader innan han kan få ett beslut.

NN lämnade därefter synpunkter kring myndighetens handläggningstider för omställningsstudiestöd.

CSN svarade att myndigheten tyvärr inte kan ge närmare besked om handläggningstiden. CSN upplyste även om möjligheten att i enlighet med 22 § förvaltningslagen (2017:90) efter sex månader begära att CSN ska avgöra hans ärende eller framföra klagomål till Justitieombudsmannen (JO).

Den 22 mars 2024 skickade NN ytterligare ett mejl till CSN och frågade vilken plats i turordningen hans ansökan om omställningsstudiestöd låg på.

CSN informerade NN att 12 476 ansökningar kommit in under den 1 och 2 april 2024 och att budgeten för offentlig sektor tagit slut för ansökningar som skickats in den 3 april eller senare.

CSN avslog den 9 april 2024 båda ansökningarna med följande motivering. NN kan inte få omställningsstudiestöd eftersom pengarna för omställningsstudiestödet är slut för de som arbetar eller senast har arbetat inom offentlig sektor. Pengarna för ansökningar med studiestart under andra kalenderhalvåret 2023 tog slut den 2 april 2023 klockan 23.59.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. CSN hade vid ansökningstillfället problem med tillgängligheten till ansökningstjänsten. När han skickade in ansökan den 1 april 2023 möttes han av felmeddelande om att han skulle prova igen senare, vilket han gjorde ett flertal gånger tills han gav upp och provade först någon dag senare. Ansökan mottogs av CSN den 3 april 2023. Den 9 augusti hörde han av sig till CSN och efterfrågade beslut. Han informerades då om att ansökningarna handläggs i den ordning de kom in till CSN. Vid nästa kontakt med CSN den 11 september 2023 fick han information om att hans ansökan inte är behandlad och den inte skulle behandlas på flera månader. Enligt CSN:s handläggare var risken liten att anslaget för omställningsstudiestöd skulle ta slut eftersom anslaget skulle räcka till 8 800 personer. CSN har dock inte upplyst om att det varit fråga om två olika anslag, för privat respektive offentlig sektor. Han anser att en svensk myndighet måste ta fullt ansvar för den information den tillhandahåller på webben och vid kontakter. CSN borde ha informerat honom om att beslut om omställningsstudiestöd skulle dröja tills långt in på studieperioden och om att budgeten var begränsad.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande.

Fel i tjänsten för ansökan

Under natten mellan den 31 mars och den 1 april 2023 slutade CSN:s ansökningstjänst för omställningsstödet till följd av det stora söktrycket tillfälligt att fungera. Mellan klockan 01:28 och 01:39 möttes sökande av ett felmeddelande som angav att tjänsten åter skulle öppna klockan 14:00 den 2 april. Klockan 01:39 ändrades detta meddelande till att istället ange att tjänsten skulle öppna klockan 14:00 den 1 april. Tjänsten kom sedan att återöppnas under morgontimmarna den 1 april. Händelsen följdes nära av media som löpande lämnade uppdateringar, och som även rapporterade om att tjänsten åter var öppen. Nära 12 500 ansökningar lämnades också in före den 3 april 2023.

Information på CSN:s webbplats

Regelverket kring att omställningsstudiestöd lämnas i mån av tillgång på medel, i den ordning ansökningarna kommer in till CSN och att anslaget delas upp två potter för sökande som arbetar eller har arbetat i offentlig respektive i privat sektor har varit detsamma sedan stödets införande. Information om regelverket har också sedan stödets införande lämnats på CSN:s webbplats.

Hantering i turordning

Omställningsstudiestöd lämnas i mån av tillgång på medel och i den ordning ansökningarna kommer in till CSN. Om antalet sökande överstiger anslaget lämnas stöd helt enkelt till dem som uppfyller villkoren och som först har ansökt om stödet. Det betyder dock inte att CSN också måste besluta alla ansökningar i exakt turordning. Av två ansökningar som båda har kommit in i tid kan den ena kräva mer utredning, CSN kan t.ex. behöva be den studerande skicka in ytterligare uppgifter. CSN kan därför under tiden komma att besluta om att bifalla den andra ansökan, trots att den första ansökan tidsmässigt har kommit in före. När utredningen är klar kan den första ansökan därefter beslutas. Vissa ansökningar kan dessutom komma att avslås oavsett när de har kommit in, eftersom det på ett snabbt och enkelt sätt kan slås fast att den sökande inte uppfyller villkoren för att få stöd, t. ex. för att han eller hon är för ung eller för gammal.

NN:s två ansökningar avser omställningsstudiestöd för studier vid gymnasiekurser vid Komvux under perioden den 1 september 2023 – den 31 maj 2024 respektive den 1 september 2023 – juni 2024. Dessa ansökningar är, vid tillämpning av 4 § lagen om omställningsstudiestöd, 4 § förordningen om omställningsstudiestöd och de anslagsbegränsningar som följer av regleringsbrevet för CSN, ansökningar om omställningsstudiestöd för studier som påbörjades under det andra halvåret 2023. Anslaget för ansökningar om omställningsstudiestöd för studier som påbörjas under det andra kalenderhalvåret 2023 för studerande som tillhör offentlig sektor tog slut den 2 april 2023. NN:s ansökningar kom in till CSN först därefter. Bestämmelserna om att omställningsstudiestöd lämnas i mån av tillgång på medel och i den ordning ansökningarna inkommer till CSN medger inga undantag. Det saknas därför möjlighet att beakta de omständigheter som NN anför. CSN anser därför att överklagandet ska avslås.

NN har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter med anledning av CSN:s yttrande, och har därefter anfört i huvudsak följande utöver vad han tidigare anfört. CSN har genom stoppet i tjänsten gjort så att hans ansökan kom in senare än om stoppet inte hänt. Eftersom CSN:s ansökningstjänst inte fungerade under en viss tid under den första ansökningsdagen stämmer inte turordningen. Informationen om när tjänsten skulle vara i gång igen fanns inte när han skickade in sin ansökan. CSN:s hantering och regelverk skapar stora ekonomiska bekymmer för honom eftersom CSN inte i tid innan utbildningsstart meddelade om han får stödet eller inte. Han har även gått miste om möjligheten att ansöka om vanligt studiemedel.

Av utredningen i ärendet framkommer att NN har varit registrerad på kurser om sammanlagt 1 000 poäng under en studieperiod som pågått under perioden den 11 september 2023 – den 14 juni 2024.

Författningsbestämmelser

Av 4 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd lämnas i mån av tillgång på medel. Anvisade medel fördelas mellan studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i privat sektor och studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen i offentlig sektor. Fördelningen av medel mellan de två

grupperna ska avspegla andelen förvärvsarbetande i privat respektive offentlig sektor.

Av 4 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd lämnas i den mån som det finns tillgång på medel, i den ordning som ansökningarna kommer in till Centrala studiestödsnämnden. En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd för en viss utbildning och som fortsätter denna utbildning har förtur till ytterligare stöd. En studerande som tidigare har fått omställningsstudiestöd under ett visst kalenderhalvår har förtur till ytterligare stöd för utbildning som påbörjas under samma kalenderhalvår. När studerande har förtur till stöd ska stöd lämnas i den ordning som deras ansökningar om ytterligare stöd kommer in till Centrala studiestödsnämnden.

En ansökan om omställningsstudiestöd beviljas enligt 26 § förordningen om omställningsstudiestöd i två ansökningsomgångar per kalenderår. En ansökan som avser studier som påbörjas under det första kalenderhalvåret kan lämnas in till Centrala studiestödsnämnden tidigast den 1 oktober året innan det år studierna börjar. En ansökan om stöd som avser studier som påbörjas under det andra kalenderhalvåret kan lämnas in till nämnden tidigast den 1 april samma år.

Överklagandenämndens bedömning

Överklagandenämnden konstaterar inledningsvis att NN uppger sig ha fått felaktig eller bristfällig information från CSN. Av utredningen i ärendet har dock inte framkommit några dokumenterade felaktigheter i handläggningen av sådan karaktär att de skulle föranleda ett beslut om återförvisning eller liknande från nämnden på formella grunder.

Överklagandenämnden konstaterar vidare att enligt 4 § lagen om omställningsstudiestöd lämnas omställningsstudiestöd i mån av tillgängliga medel. Anvisade medel fördelas mellan studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen inom privat sektor och studerande som förvärvsarbetar eller senast har förvärvsarbetat huvudsakligen inom offentlig sektor. Huvudregeln är att ansökningarna ska beviljas i den ordning de kommer in till CSN med undantag för vissa studerande som har förtur. Det gäller studerande som ansöker om omställningsstudiestöd för fortsatta studier på samma utbildning, eller studerande som ansöker om ytterligare omställningsstudiestöd under samma kalenderhalvår.

Vid beviljning av omställningsstudiestöd krävs att CSN beaktar de turordningsregler som finns i förordningen om omställningsstudiestöd. En ansökan om omställningsstudiestöd för det andra kalenderhalvåret kan lämnas från och med den 1 april.

NN:s ansökningar om omställningsstudiestöd kom in till CSN den 3 april och den 5 april 2023 och avser studier under perioden den 1 september 2023 – den 31 maj 2024 respektive den 1 september 2023 – den 1 juni 2024. NN har varit registrerad på kursen under en studieperiod som pågått under perioden den 11 september 2023 –

den 14 juni 2024. Det är även klarlagt att NN arbetar eller senast har arbetat inom offentlig sektor.

Anslaget till studerande som arbetar eller senast har arbetat inom offentlig sektor, för ansökningar med studiestart under det andra kalenderåret 2023, tog slut den 2 april 2023. NN:s ansökan om omställningsstudiestöd inkom till CSN först den 3 april 2023. Han kan således inte beviljas omställningsstudiestöd.

I likhet med CSN konstaterar Överklagandenämnden att 4 § förordningen om omställningsstudiestöd inte ger utrymme för undantag från turordningen annat än för den som har förtur. NN omfattas inte av förtur och det finns ingen möjlighet att i det sammanhanget beakta att CSN har haft problem med tillgängligheten till ansökningstjänsten under en kort period. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Dalman

Anna Semenko

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna, Colin Andersson, Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Jessica Levin och Helena Söderberg.

Föredragande: Anna Semenko

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning